

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Berzely Béla*
Cím: *Az első loverseny Pesten*

Forrás: *Magyarország*

Bp

(Hely)

1927. 6. 5.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (

Osztályozás

Tárgy

798.4

Hely

Idő

"1927"

Személy

Az első loverseny Pesten

Azok közt az örökbecsű és maradandó emlékek között, melyek nemzeti művelődésünk történetében *Széchenyi István* gróf korszakát jelölik, — méltó helyet foglal el a *pesti gyep* és a hazai loversenyzésnek ezen történet megalapítása is.

1827-ben, midőn gróf *Széchenyi István* Pesten a Nemzeti Kaszinó megalapításán fáradozott, merült fel egyszersmind az az eszme is: *mily lendületet nyerhetne az elhanyagolt magyar lövényésztés*, ha Pesten, mint centrumban, lófuttatásokat tartanának, melyek útján a vért kipróbálni, a jó lovakat tenyésztésre besorozni és a tenyésztőket a díjak és dicsőség által buzgalomra lehetne ösztönözni?

Ez az eszme méltán merésznek tűnhetett fel akkoriban. De *Széchenyi István* nem rettent vissza a kezdet nehézségeitől, kezébe vette az ügyet és felszólítására rögtön csatlakozott hozzá néhány lelkes hazafi, kikkel megalapította a Lovaregyletet.

Az első — és nem kis feladat volt, a futtatásra alkalmas teret találni.

— Üljünk lóra, járjuk be a pesti határt s keressük az ígért földjét! — mondta *Széchenyi*, ki mindég a gyakorlati oldalán szerette megfogni a dolgot. Ugy is tettek.

Másnap reggel a váci sorompón át, kis lovascsapat indult a Rákosra, élükön az összetartó kapocs, gróf *Széchenyi István*, körülötte lovag *Heinrich N. János*, *Mayerffy Ferenc*, báró *Orczy Lőrinc*, báró *Wenckheim József* és báró *Wesselényi Miklós*. Három napon át keresték, kutatták az alkalmas terepet, míg végre közmegegyezéssel abban állapodtak meg, hogy a Pesttől felőrányira fekvő, az Üllői- és Soroksári-ut közötti térség 230 holdján

létesítik a lófuttató pályát, az első kísérlet teréül. Ez a homokbuckás legelő Pest város tulajdonát képezte ugyan és a városi tanács szíves készséggel át is engedte volna a területet, csak hogy azt tíz évre szerződésileg *Schmidt András* és *Ferenc bérelték*. Velük állapodott meg hát *Széchenyi* és szerződést kötött 1837-ig évi 400 forint hasznóbér fizetése mellett.

De, milyen volt ez a *gyep*? 1827 tavaszán alig volt rajta pár szál fű, még kevésbé egyetlen fa, vagy bokor. Futóhomok volt az egész sivar terület, melyet a szél szeszélye tetszészerint buckákká halmozott. Első feladat volt ezek elegygetése. Néhol egész dombokat kellett lefordani, másutt mély gödröket betömni és egyes mérnökökzek felmérték a pályakört, kijelölték a távoszlopokat. Végül a nézők kényelmére tribünöket is kellett összezsácsolni. Mindez, természetesen, csak ideiglenes lehetett a megnyitó évre. De *Széchenyi* sok száz és száz munkást hozott mozgásba s míg ezek odakint szorgoskodtak szakszerű felügyelet mellett a pálya létesítésén, addig ő és barátai aláírásokat gyűjtöttek a kitűzendő díjakra s a költségek fedezésére, kidolgozták a versenyszabályokat, kitűzték az első versenynapokat és miután *Széchenyi* lelkesítő buzdítására, magával ragadó agitációja díjakra 410 aranyat, 60 ezüst tallért és 120 pengő forintot hozott össze, kiirták a pályadíjakat és kihirdették a lófuttatás napjait. Öt napon át folyt a verseny: 1827 június 6., 7., 8., 9. és 15-én és tartottak mindössze 17 futtatást. Gróf *Festetics László* külön díjat írt ki 100 arany adományozásával.

Az izgalommal várt loversenyek első napja, 1827 június 6-a elérkezvén — éppen száz esztendővel ezelőtt —, az új látvány élvezésére oly roppant nézőközönség tödült ki, hogy az ideiglenes fatribün alig egy kis részüket tudta befogadni,

nagyobb részük a félkörbe állított hintókról, lóhátról, vagy a szabad ég alatt állva nézte nagy érdeklődéssel az első és hozzátehetjük, a viszonyokhoz képest — bámulatosan sikerült első lófuttatási kísérletet. Kint volt látható a gyepen a közelebbi környék minden fő- és közép-nemese, de számos tekintélyes pesti polgár is, — mint az egykori forrás írja.

Nem érdektelen megörökíteni az első pesti loverseny-meeting győztes tulajdonosainak és lovainak névsorát.

Külföldi nevelésű ló csak egy volt: *Broemberg ur Jónás* nevű angol telivér ménje, mely 100 arany díjat nyert.

Magyarországban tenyésztett győztes lovak és tulajdonosaik:

Gróf Károlyi György Babická-ja. (33 aranyat nyert az Elegyversenyben, mely díjat a nemes gróf a parasztgazdák futtatásában résztvett 17 parasztgazda közt osztotta fel.)

Gróf Esterházy Mihály Duncan-ja. (Külön fogadási versenyen nyert 30 aranyat.)

Járó Wesselényi Miklós Al-Borak-ja. (Nyerte a 100 aranyas bilikomot.)

Gróf Pejachevich Péter Romana-ja. (Nyert 60 arany Pályadíjat.)

Gróf Széchenyi István Bolivar-ja. (Elegyverseny, 30 arany.)

Gróf Esterházy József Sultana-ja. (Pályadíj, 100 arany.)

Gróf Esterházy Károly Neveletlen-je. (Külön fogadás, 30 arany.)

Gróf Károlyi Lajos Emir-je. (Elegyverseny, 40 arany.)

Gróf Esterházy Károly Grosvenor-ja. (Különfogadás, 30 arany.)

Báró Wesselényi Miklós Iblá-ja. (Különfogadás, 30 arany.)

Gróf Széchenyi István Bonassus-a. (Különfogadásban nyert 100 aranyat gróf Esterházy Sultana-ja ellen.)

Ezenkívül 27 parasztgazda lova nyert díjat, melyek legkisebbike 10 pengőforint volt.

A nem várt első siker annyira fellelkesítette Magyarország főrangú urait és hölgyeit, hogy az 1828-iki loversenyekre már 847 aranyat és 445 tallért gyűjtöttek össze és a *Széchenyi István* által felfeltetett u. n. *ötforintos könyvben* (melybe minden lovaregyleti tag legalább öt forintot fizetett be évente) 310 pengőforint biztosított a pályafentartási költségekre.

Es 1828 tavaszán már egészen más arculata volt az első pesti loversenytereknek. *Széchenyi* és jobbkeze, *Heinrich N. János* lovag, megkötötték a sivar futóhomokot, pázsitot varázsoltak rá, fákat ültettek és új tribünöket emeltek. A vizsükséglettről öt bővizű kut gondoskodott. És évről-évre növekedett a Lovaregylet iránti érdeklődés, örök alapítványok tettek, melyek lehetővé tették állandó díjak kifizését. 1837-ben — mikor a *Schmidt*ekkel kötött albérelti szerződés lejárt — most már Pest város hatóságával kötött szerződés újabb 15 évre a Lovaregylet, 1853-ig. Sajnos, a végzettszerű 1849-iki év egyszerre véget vetett ennek a virágzó és fokozatosan fejlődő állapotnak. Akárcsak a hirhedt 1919 tönkretette a szép Thököly-uti loversenyteret,

épp úgy 1849-ben is a sudar fák helyét csonka törzsek jelezték, az ültetvények feldulva, megsemmisítve, a tribün széthordva, az Üllői-uti pályán. Hiába, a történelem csak megismétli mindig önmagát!

Am a fáradhatatlan lovag Heinrich három év alatt újra rendbehozta a pályát. De a három év alatt, 1849, 1850 és 1851-ben — mihez hozzájárultak az akkori zilált politikai viszonyok is — lóversenyek nem voltak tarthatók és rohanvást közeledett a várossal kötött bérleti szerződés lejárta, az 1853. év. Határozni kellett: menteni, ami menthető és akármiképp is újra meg kell kezdeni a futtatásokat. Az uralmon levő idegen hivatalnokok akadékoskodását szerencsésen megtörték azzal, hogy *I. Ferenc József* ausztriai császár öfelsége 1852 májusában Budára jött és a Lovaregylet vezetősége kivitte nála, hogy engedélyezte az ideiglenesen jóváhagyott alapszabályok értelmében a további lóversenyek megtarthatását.

A város, természetesen, mindent elkövetett a versenyek érdekében — belátva az évenként mind több napon át rendezett lóversenyekből a városra háramló anyagi hasznot és a Lovaregylettel még a szerződési év letelte előtt újabb 15 évig, azaz 1868-ig, új szerződésre lépett.

Ez volt a magyar lóversenyügy történetének első, dicső, uttörő korszaka és hogy mivé emelte a magyar lótenyésztést Széchenyi István gróf ezen kezdeményezése, arra bizonyosság lótenyésztésünk mai világhirneve.

Az *Urlovas Egyesület* méltán ünnepli holnap hálával az első pesti lóverseny centennáriumát és áldoz a nagy Széchenyi emlékének, de hálás kegyelettel gondol vissza rá az egész agrár Magyarország.

Kerpely Béla